

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՌԻՍՈՒՑՈՒՄԸ

ԳԱԼԻԼԵՈՅ ՄԷՋ

«Եւ մտանէն ի Կաթառնաւմ, եւ իսկ եւ իսկ ի Եաբթարուն մտնալ ի ժողովուրդն՝ ուսուցանէր զնոսա: Եւ զամանային ընդ վարդապետութեան նոսա, զի ուսուցանէր զնոսա իրեւ ի խաւանութեամբ, եւ ոչ՝ որպէս զպիլիմն»: (ՄԱՐԿ. Ա. 21 - 23)

Եթէ Յիսուս անապատին մէջ, քառասուն օրերու ընթացքին, փորձութեան տան հրաշքներ չգործեց և լսի մարդկօրէն այլ բացառիկ նկարագրի մը ոյժով յաղթեց փորձութեան և Չարին, ուրիշ շատ մը պարագաներու հրաշագործութիւններ կատարեց որոնք արդիւնք էին ոչ թէ գերմարդկային ոյժի մը ցուցադրումին, այլ անհուն սիրոյ արտայայտութեան: Վասնզի կը զթար Յիսուս ժողովուրդին: Անոնք կ'ապրէին մեղքի կեանք մը և կը տուայտէին տղիւտութեան մէջ: Կարգ մը ընդհանրացած հիւանդութիւններ արդիւնք էին զանազան մեղքերու: Ընականաբար Յիսուս չէր կրնար բժշկել բոլոր ախտաժէտները, այլ պիտի հաստատէր անոնց մէջ ճշմարիտ կրօնքը, պիտի քարոզէր իր Աւետարանը ճանչցնելով ներող, ողորմած և զթաժ Հայրը:

Յովհաննէս Մկրտիչ, նախակարագետը եղած էր Մեսիայի գալուտեան, պիտի գար Փրկիչը որուն կօշիկին կապերը քակելու արժանի չէր ինք: Հերովդէս բանտարկած էր Յովհաննէս Մկրտիչը և Յիսուս իր աշակերտներով անցած էր Կափառնաւում որ նոյն չորրորդապետութեան սահմաններուն մէջ կը գտնուէր: Յովհաննէս լսած էր Անոր գալուտսը և բանալին մէջէն իր աշակերտներուն միջոցաւ կը հարցնէր թէ «Դ՞ու ես որ գալոցն ես, եթէ այլուս ահն կալցուք»: Յիսուս կը պատասխանէր անոր աշակերտներուն և կ'ըսէր զացէք պատմեցէք ինչ որ կը տեսնէք, կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը քաղեն, խուլները կը լսեն, և մեռելները յարութիւն կ'առնեն, աղքատներուն Աւետարանը կը քարոզուի: Յովհաննէսի կը մնար

յիշել Յսայի մարգարէին յայտնութիւնը որ կը գուշակէր Մեսիայի գալուտսը. — «Յայնժամ աչք կուրաց բացցեն և ականջ խլից լուիցեն, յայնժամ վաղեցէ կողն իրբի գեղջերու և պարզ լիցի լեզու ծանրախօսաց (Ես. ԼԵ. 5-6):

Առաջին քանի մը հրաշքներէն ետք, Յիսուս կ'ըսէ իր աշակերտներուն «Եկա՛յք երթիցուք և յայլ մօտաւոր զիւզաքաղաքան զի և անդ քարոզեցից, զի յայտ իսկ եկեալ եմ»: Երբոր կը բժշկէր, կը պատուիրէր ոչ ոքի ըսել. «ուցէ անոր համար որ տակաւին ժամանակը չէր եկած և կամ անմաքուր չըթնէր չըլլային Աստուծոյ փառքը և փրկութեան աւետարը տարածողները:

Յիսուս անհուն զուխով և սիրով լեցուած էր հանգէպ Գալիլիոյ ժողովուրդին որոնք առանց հովիւի հօտի մը կը նմանէին: Մարգարէներու գուշակութեան համաձայն եկած էր Մեսիան հաստատելու իր թագաւորութիւնը հողիներուն մէջ, բաւ էր որ հաւատային իրեն, թէ Աստուած իրենց հայրն էր, կը սիրէր զիրենք և թէ ինք եկած էր Հօրը անունով, Եկած էր ի վերջոյ ուրախութեան աւետարտ ալլախներուն, եկած էր փրկելու Իսրայէլը:

Ղուկաս աւետարանիչ կը պատմէ թէ ինչպէս Յիսուս վերադառնալով Գալիլիա կ'ուսուցանէր ժողովրդեան և երբ Շաբաթ օր մը տուին իրեն Գիրքը կարդալու, բացաւ Յսայի մարգարէէն հոն ուր գրուած էր — «Հօգի Տեառն ի վերայ իմ, վասն որոյ և օծ իսկ զիս, աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս, բժշկել զքեկեալս սրտիւ, քարոզել զերեաց զթողութիւն և կուրաց տեսանել, արձակել զվիրաւորս ի թողութիւն, քարոզել զտարեկան Տեառն ընդունելի»: Եւ իսկ իսկ:

Ժողովուրդը մտիկ կ'ընէր. անոնք արտասովոր և մանաւանդ հեղինակաւոր վարդապետ մը գրեթէ զԱյն. կ'ապրէին շար ոգիներու և դեերու սարսափին ներքեւ: Բայց ով որ հաւատար իրեն, կը դադրէր չար ոգիներէ վախնալ, վասնզի Յիսուս իշխանութեամբ կը սաստէր զանոնք: Հարկաւորապէս ծառային բժշկութիւնէն վերջ երբ Յիսուս ներեց անոր մեղքերը, Փարիսեցիները կը մրմռային «Ո՞վ կրնայ մեղքերուն թողութիւն տալ, բայց միայն Աստուծոն: Անոնք պէտք է տեսնէին և զիտ-

նային թէ Մարգոյ Որդին կարողութիւն ունէր մեղքերուն թողութիւն տալու:

Այսպիսի ուսուցում մը հիմնուած Աստուծոյ հայրութեան գաղափարին վրայ, սիրոյ, գութի և ոգորմութեան վրայ, ամբոխը կը հաւաքէր Յիսուսի շուրջը երբ մանաւանդ Ան կը պատգամէր սեկայք առ իս մօնեայն վատտակեալք և բեռնաւորք և ես հանգուցից զձեզ զի լուծ իմ քաղցր է և բեռն իմ փոքրոգիւ: Արդարեւ քաղցր լուծ մը պիտի ունենային մարդիկ այնուհետեւ որուններքն մեղքերու ծանրութիւնը պիտի չձնչէր հոգիներուն և խղճերուն վրայ: Բայց Տէրը հաւատք կը պահանջէր և ուր որ չէր գրանցուէր կը սերմանէր իր խօսքին բարութիւնը, ճշմարտութիւնը, մինչև որ «զարմանայր անհաւատութեան նոցա»:

Տիրոջ համար մարդկային հոգին անասման արժէք մը ունէր. այս պարագան յատակ է վասնզի Յիսուս հանրութենէն իրենց մեղքերուն համար ատուած մաքսաւորներուն, պոռնիկներուն ու բորոտներուն չէր զլանար իր ոգորմութիւնը: Եկած էր հիւանդներուն համար, որովհետեւ ողջերուն բժշկելի կարիք չկայ: Իննիսուն ինը ոչխարները կրնար բաց զաշտին մէջ ձգել, փնտռելու համար մօլորեալ ոչխարը:

Յիսուս կ'արհամարհէր հարուստները, ազահները. դրամը կը նկատէր կուռք մը որուն հանդէպ խորունկ հետաքրքրութիւն մը կրնար Աստուծոյ հանդէպ ճշմարտութիւնը պահանջել և խափանել Աստուծոյ համար երկրպագութիւնը, վասնզի ուր որ մարդու մը գանձը գանուի հոն պիտի ըլլայ անհրաժեշտարար նաեւ ամբողջ ուշադրութիւնը — հոգին:

Բնականաբար հարուստներն ու դիրքի տէր մարդերը կը վախճային այս նոր ուսուցանողէն որուն շուրջ ամբոխը հետզհետէ կ'աւելնար:

Կրօնքը հրեաներու մօքին մէջ աւանդութեան պահպանումն էր և այդ լուսագոյն կ'ընէին Փարիսեցիները որոնք ժողովուրդին մեծամասնութիւնը կը կազմէին, մինչ միւս կողմէ Սադուկեցիները բուն կերպով տառին կը կապուէին: Ասոնց համար էր որ Տէրը ըսաւ «Յաթոն Մովսիսի նստան դպիրքն և Փարիսեցիք»: Ապա Յիսուս վա՛յ կը կարգայ Փարիսեցիներուն, որոնք ծանր բեռներ կը գնեն ժողովուրդի

ուսերուն և իրենք մատով իսկ չեն շարժեր զանոնք:

Հեղինակութեամբ կը խօսի Յիսուս, կը բացատրէ, կը մեկնէ ու այս հեղինակութիւնը կը յառաջագայի իր լուսաւոր Անձնաւորութենէն: Հին կտակարանի մէջ մարդարէներ իրենց գրքին առջև կը յայտարարեն. — «Եղև բան Տեառն առ իս», կամ «Հոգի Տեառն խօսեցաւ յիս» և այլն. իսկ Յիսուս կ'ըսէ. — «Ի հնումն ասացաւ, ... բայց ես ասեմ ձեզ» (Մատթ. Ե. 27):

Յիսուս Ծարաթ օրն ալ հրաշքներ կը գործէր. Փարիսեցիներ՝ օրէնքը պահողներ, ամբաստանեցին Վարդապետը ատոր համար և թէ ինչո՞ւ աշակերտները անլուայ ձեռուներով սեղան կը նստէին. Յիսուս պատասխանեց անոնց թէ «Տէր է Որդի մարգոյ և շարաթու»: Փարիսեցիները կը նմանէին ամաններու որոնց արտաքինը միայն սրբուած է մինչ ներսը կը մնայ անլուայ:

Անիկա կարողութիւն և իշխանութիւն ունէր նաեւ Օրէնքը սրբագրելու, որովհետեւ իր վարդապետութիւնը «նոր գինի» մըն էր, ուստի չէր կարելի աւանդութեան հին տիկին մէջ դրուել: Բնականաբար հակառակութիւն մը պիտի ծագէր Յիսուսի և Օրէնքի վարդապետներուն միջև, որովհետեւ հրեաներ Աստուծոյ անունը չէին արտառաներ, գոհանալով լոկ երկինք բացատրութեամբ, մինչ Յիսուս Հայր կը կոչէր զԱն:

Դարձեալ վա՛յ կը կարգար Յիսուս Փարիսեցիներուն վասնզի «հայհոյիչ» կը դաւանէին զինքը ու կ'ըսէր «Երանի իցէ որ ոչ գայթակղիցի յիս». անոնք երկնքի արքայութիւնը կը փակէին մարդոց առջև, ոչ երկինք կրնային մտնել ոչ ալ թոյլ կուտային այլոց արժանի ըլլալ հոն մտնելու:

* *

Երբ Յիսուս զթալով մեղաւորներուն կը հրաշագործէր, ժողովուրդը երկիւղով կը հետեւէր Անոր աստուածային հմայքին, առիթով մը խոստացաւ բոլոր անոնց որոնք պիտի հաւատային Իրեն թէ պիտի կարենային իրենք ևս հրաշքներ գործել և յայտարարեց. — «Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, թէ որ հաւատայն յիս, զգործսն՝ զոր ես գործեմ՝ և նա գործեցէ, և մեծամեծս ևս քան զնոյնս գործեցէ. զի ես առ Հայր

երթամ. և դոր ինչ խնդրեցէք յանուն իմ արարից զայն, զի փառաւորեցի ձայր յՈրդի» (Յովհ. ԺԴ. 12-13): Հետագային առաքեալներն ալ և հաւատքով լեցուն եկեղեցւոյ Ս. Հայրապետներ հրաշքներ զործեցին Աստուծոյ փառքին համար, չէ՞ որ մանանխի հատիկին չափ հաւատք ունեցողը պիտի կրնար լեռը շարժել:

Երկնքի արքայութիւնը թանկագին ազամանդի մը կը նմանցնէր Յիսուս. զայն ունենալու համար անհրաժեշտ է ամէն բան ծախել և տէր ըլլալ պատուական քարին: Հրեաները չէին կրնար թափանձել բառերէն անդին՝ խորհուրդին, չէին կրնար բաժնուիլ իրենց ինչքերէն: Ոչ ոք կրնայ ծառայել թէ մամոնային և թէ Աստուծոյ: Ոչ միայն հրեաներ ալ բազմահազար մարդիկ այսօր իսկ չեն ուզեր ըմբռնել, կամովին կուրցնելով իրենց հասկացողութիւնը: Որովհետեւ նրաթը ընդհանրապէս, թանձրացեալ իր իմաստով երջանկութեան պատրանքը կուտայ մարդոց այս աշխարհին մէջ: Բայց ասկէ վեր ևս զերազանց սկզբունքներ, վսեմ ճշմարտութիւններ և կրօնական խորունկ ապրումով իրազօրծելի կեանք մը կայ որոնցմով մարդը կրնայ գերազանցել իր բնութիւնը: Ամէն օր մարդը այս ամենի պայքարն է որ կը մղէ: Պայքար ընդմէջ հոգեկանին և նրաթականին: Պատմութիւնը մէկ խոշոր արձանագրութիւնն է այս ողբերգական պայքարին: Զոհել զիտնալն է որ կ'առաջնորդէ մեզ մեծութիւններու, այդպիսով կ'անդրանցնինք սոսկական մահկանացուներու սահմանագծէն՝ նայելու համար յաւերթին: Ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել, պէտք է մոռնայ, պէտք է ուրանայ զայնա:

Ուէ մէկը որ կը կարդայ Աւետարանները վերահասու պիտի ըլլայ Յիսուսի այս պահանջին բացարձակութեան: Յիսուս չէր արհամարհեր նրաթը, չէր անտեսեր անոր տեղն ու զերը կեանքին մէջ: Սինիք պէտք է ըլլայ մարդ՝ մերժելու համար նրաթին և զրամին զերը ընկերութեան մէջ, Յիսուս կ'արժեւորէր ազնուութեամբ արուած զգաւաթ մը պաղ ջուրը...: Յաւիտենական թաղաւորութիւնը սակայն չի կրնար հաստատուիլ նրաթական զօրութեան վրայ. վստիկ աշխարհի հաստատում մը պիտի նշանակէր աւաղի վրայ կառուցանել. մինչ

Աստուծոյ թաղաւորութիւնը յաւիտենական է և անանց, խարսխուած ըլլալով սիրոյ վրայ: «Սիրեսցես զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումէ և յամենայն անձնէ քումէ և յամենայն զօրութենէ քումէ»: այս է առաջինը պատուիրաններէն:

Աւելի և աւելի կը շեշտուէր Յիսուսի և Փարիսեցիներու միջև բացուածքը և Յիսուս արտում բայց խանդով ու քնքշութեամբ լեցուն հայեացքով կը նայէր իր աշակերտներուն, որովհետեւ զիտէր թէ անոնք պիտի շարունակէին իր Աւետարանի քարոզութիւնը, անոնք պիտի ըլլային տարածիչները իր վարդապետութեան, յաւիտենական Բանին: Յիսուս կ'արժեւորէր իւրաքանչիւր հոգի առանց խտրութեան, զասակարգի և զիրքի:

Սիրով, բարութեամբ, քնքշութեամբ չի՞ նայիր Անիկա իր բոլոր աշակերտներուն, աշխարհի բոլոր մեղաւորներուն, վստիկ եղծ կամի զմահ մեղաւորին, ալ զդառնալն նորա ի չար ճանապարհէն և զկեանքի: Անհրաժեշտ է որ ամէն ոք յաւերժական աշակերտութեամբ մը աշակերտի Տիրոջ հարց տայ. — «Տէ՛ր, առ ո՞վ երթիցուք, զի զբանս կենաց յաւիտենականաց ունիւք»:

ԶՍԻԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ Զ.

Վարդանանց պատերազմը ռազմական տեսակետով չէ որ պէտք է գնահատուի. անոր նշանակութիւնը կը կայանայ Ազգին մեծամասնութեան՝ գաղափարի մը սիրոյն զոհուելու համար ցոյց տուած պատրաստակամութեան մէջ: Այդ գաղափարը իր բարոյական գոյութեան հարցն է: Իբեւ պզտիկ մոլորվորդի մը կողմէ մեծ պետութեան մը դէմ մղուած կռիւ, անիկա գրեթէ անզուգական է պատմութեան մէջ:

Բիւր ոյժին դէմ իրաւունքին մարտնչումն է ան, այս պատհառաւ, պատերազմէ աւելի՝ զիցազնեղութիւն մըն է անիկա: Վարդանանց կռիւը Աւետարանով լուսաւորուած ազգի մը խղիմսանքին հանդիսաւորագոյն պայքրումն է:

ԹՈՐԳՈՍ ԱՐՔԵՊՍ.